

การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 สังกัดเทศบาล ตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

THE DEVELOPMENT OF CHILD CARE TEACHERS IN THE PRODUCTION AND APPLICATION OF MEDIA
 INSTRUCTIONAL MEDIA FOR EARLY CHILDHOOD CHILDREN AT THE CHILD
 DEVELOPMENT CENTERS UNDER PHON PHAENG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
 AKAT AMNUAI DISTRICT SAKON NAKHON

ณัฐภิญญา พลรัตน์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่**

ดร. เกวียนทอง ต้นเชื้อ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร 3) เพื่อติดตามและประเมินผล การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนกลับ โดยดำเนินการ 2 วนรอบ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ร่วมวิจัย จำนวน 13 คน และผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมินผลและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีประสิทธิผล

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) สภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า สภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก
- 2) แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงานผลิตสื่อและใช้สื่อ และการนิเทศติดตาม การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ
- 3) ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ทั้ง 2 วนรอบ พบว่า การใช้แนวทางประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็ก มีความเข้าใจในการผลิตและการใช้สื่อเพิ่มขึ้น การดำเนินการผลิตและใช้สื่อ และการนิเทศติดตามทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้และทักษะในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยสามารถ

คำสำคัญ : การพัฒนาครู, การผลิตสื่อ, การใช้สื่อ

*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

**อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

***ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลพรหมานนิคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

จัดประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย ซึ่งทั้งหมดนี้ ถือว่าเกิดจากการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครได้อย่างสมบูรณ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) investigate states and problems on producing and using instructional media for early childhood children at the child development centers under Phon Phaeng Sub-district Municipality, Akat Amnuai District, Sakon Nakhon, 2) seek for guidelines to develop the child care takers in the production and application of instructional media for early childhood children in the child development centers, and 3) follow up and evaluate the development of the child care takers in the production and use of instructional media for early childhood children at the child development centers. This action research applied 4 phases: planning, action, observation and reflection in 2 spirals. The target group of this research consisted of the researcher, 12 co-researchers and 23 informants. The instruments used in this study were a questionnaire, a test, a form of observation, a form of evaluation and a form of interview. Statistics used were percentage, mean, standard deviation and Effectiveness Index.

The findings of this study were as follows:

1. The states and problems on producing and using the instructional media for the early childhood children at the child care centers under Phon Phaeng Sub-district Municipality, Akat Amnuai District, Sakon Nakhon revealed that the states on producing and using the instructional media for the early childhood children among the teachers were at the moderate level as a whole. The problems on producing and using the instructional media for the early childhood children of the teachers were at the high level as a whole.

2. The guidelines for developing the child care takers in the production and use of the instructional media for the early childhood children in the child development centers under Phon Phaeng Sub-district Municipality, Akat Amnuai District, Sakon Nakhon included: a workshop, implementation on the production and application of the instructional media, monitoring supervision and coaching supervision.

3. The effects of the development of the child care takers in the production and application of the instructional media for the early childhood children at the child development centers under Phon Phaeng Sub-district Municipality, Akat Amnuai District, Sakon Nakhon in 2 spirals indicated that: the conduction of a workshop helped the child care takers gain understanding in producing and using the instructional media increasingly. The implementation of producing and using the instructional media along with the monitoring supervision helped the child care takers obtain knowledge and skills on producing and using the instructional media for early childhood children. Learning for the early childhood children could be done in forms of experience and activity implementation with efficiency affecting the children to obtain learning along with physical, emotional, social and intellectual development appropriate with age.

Keywords: Develop child care teachers, Production and use of media.

ภูมิหลัง

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจเพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550, หน้า 1) การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรจะต้องเริ่มช่วงชีวิตปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี เพราะเป็นช่วงสำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตและพัฒนาการต่างๆ ด้านของเด็กวัยนี้ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาวิกฤตที่เป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานคุณภาพชีวิต จิตใจของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในช่วงวัยนี้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ย่อมนำไปสู่คุณภาพของผู้ใหญ่ที่จะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศในอนาคต (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2547, หน้า 4) สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นประเภทวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการ ล้วนแล้วแต่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้งสี่ด้าน คือด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา และครูผู้ดูแลเด็กในฐานะที่เป็นผู้สนองมอบความรู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็ก การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหน่วยงาน เพราะทำให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติในการปฏิบัติงานปรับตัวให้ทันกับวิทยาการ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นโดยอาศัยสื่อต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้ว ผู้สอนยังจะต้องรู้จักนำเอาวิธีการ และสื่อต่างๆ มาใช้เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นๆ มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้นทักษะในการผลิตสื่อ การประยุกต์ใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อการผลิตสื่อ และการใช้สื่อให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์กับตัวเด็กมากที่สุดจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะช่วยให้เกิดความสนใจในการที่จะเรียนรู้ ช่วยลดเวลาการเรียนการสอนแล้ว ยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อสื่อสำเร็จรูปมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ ในการผลิตและพัฒนาสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอน สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กมล เวียสุวรรณ, 2550, หน้า 11)

จากการศึกษาสภาพและปัญหา พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล โพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ยังขาดความรู้ความชำนาญ ในด้านการผลิตและใช้สื่อ ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ แต่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้สื่อเพื่อการเรียนการสอนและสนใจที่จะทำการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องการที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตและใช้สื่อที่มีคุณภาพ ต้องการคำแนะนำ สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ในการสร้างและการใช้สื่ออย่างใกล้ชิดจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ (ฝ่ายวิชาการ เทศบาลตำบลโพนแพง, 2556, หน้า 4) จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้ดูแลเด็ก มีหน้าที่จัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้กับนักเรียน และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ต่างๆ สำหรับนักเรียน จึงสนใจที่จะพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการผลิตสื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพและปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร อย่างไร

3. ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988, หน้า 11 อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 301 – 303) ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้

4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning)

1.1 วิเคราะห์สภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

1.2 ประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล วางแผนกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลังจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยสำรวจสภาพและปัญหาเกี่ยวกับครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง

1.3 กำหนดแนวทางพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการผลิตและใช้สื่อ และการนิเทศติดตาม

2. ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก ใช้เวลา 2 วัน

2.2 การดำเนินการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง

2.3 การนิเทศติดตาม โดยผู้นิเทศเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน หาแนวทางแก้ไขปัญหา และนำไปปรับปรุงการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

3.1 สังเกตขณะประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะทั้งก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และหลังการประชุม โดยการทดสอบ และการสังเกต บันทึกข้อมูลและเก็บข้อมูลรวมข้อมูลต่างๆ

3.2 สังเกต ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อของครูผู้ดูแลเด็กในระหว่างการออกนิเทศติดตาม

4. ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

4.1 ประเมินและสรุปผลการดำเนินการผลิตและการใช้สื่อ โดยผู้นิเทศได้ทำการประเมิน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในการดำเนินการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

4.2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับผลการจัดประสบการณ์ของครูผู้ดูแลเด็ก โดยใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ผลิตขึ้น

4.3 ร่วมกันหาข้อสรุปเพื่อการปรับปรุงและรายงานผล กรณีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพตามมติของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยก็อาจร่วมกันดำเนินการตามขั้นตอน PAOR ในวงรอบที่ 2 ต่อไปโดยนำการนิเทศติดตามเข้ามาปรับปรุง และเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง จำนวน 4 ศูนย์ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง-นาโน จำนวน 3 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเชื่อม จำนวน 4 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านแพงใหญ่ จำนวน 3 คน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านติ่ม จำนวน 2 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 23 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยเป็นผู้ปกครองของเด็กเล็ก ที่เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง จำนวน 4 ศูนย์ ศูนย์ละ 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จากคณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 ศูนย์ ศูนย์ละ 2 คน วิทยากร จำนวน 2 คน ได้แก่ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชยการอากาศอำนวย และครูปฐมวัย ชำนาญการพิเศษ ในโรงเรียนต้นแบบปฐมวัยที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในการผลิตสื่อ และผู้นิเทศ จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นนักวิชาการศึกษา สังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลโพนแพง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสภาพและปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

2. แบบทดสอบก่อน – หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

3. แบบสังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็ก ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

4. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการดำเนินการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

5. แบบประเมินผลการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

6. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้ดูแลเด็กผลิตขึ้น

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2556 – กุมภาพันธ์ 2557 โดยศึกษาสภาพและปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วยการประชุมนักวิชาการ และกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 1 วัน ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2556 เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการผลิต และใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และสอบถาม กลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครจำนวน 13 คน จากนั้นดำเนินการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 วัน ในวันที่ 21 – 22 พฤศจิกายน 2556 การนิเทศติดตามผล ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2556 – กุมภาพันธ์ 2557 ประกอบด้วย การดำเนินการออกนิเทศ และการสังเกตกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในการดำเนินการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในขั้นติดตามผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการดำเนินการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยทำการ ประเมินผลการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ และการสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสถิติที (t – test) ชนิด Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า สภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการผลิตสื่อและใช้สื่อ การนิเทศติดตามและการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ

3. ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ทั้ง 2 วนรอบ พบว่า การใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็ก มีความเข้าใจในการผลิตและการใช้สื่อเพิ่มขึ้น การดำเนินการผลิตและใช้สื่อ และการนิเทศติดตาม ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ และมีทักษะในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถจัดประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย ซึ่งทั้งหมดนี้ ถือว่าเกิดจากการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครได้อย่างสมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านสภาพการผลิตและการใช้สื่อทั้งของครูผู้ดูแลเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เนื่องจาก ครูมีการผลิตและใช้สื่ออยู่ในระดับน้อย การประเมินผลการใช้

สื่อไม่มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ หน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพครูเกี่ยวกับการผลิต และใช้สื่ออย่างจริงจัง ขาดผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการออกมานิเทศ กำกับติดตามให้ คำแนะนำในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก ปฐมวัย ทั้งของครูผู้ดูแลเด็กและของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กขาดประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้ ระบบการนิเทศติดตาม การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในด้านนี้ยังมีน้อย รวมถึง ขาดการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดให้สื่อมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการจัดศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาบุคลากรในแต่ละ ครั้งซึ่งงบประมาณค่อนข้างมาก ซึ่งงบประมาณที่จัดสรรอาจไม่เพียงพอ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการผลิตและการ ใช้สื่อก็มีจำนวนน้อย ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ในเรื่องนี้ ไม่แพร่หลาย นอกจากนี้ ยังขาดการนิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิต และใช้สื่อ การเรียนรู้ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านจำนวนบุคลากรที่เป็นนักวิชาการศึกษาของแต่ละเทศบาลก็มีจำนวนน้อย ภาระ งานก็มาก จึงไม่สามารถออกมานิเทศในเรื่องต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมศรี สุพร (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการผลิตและใช้สื่อของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาใน การผลิตสื่อการสอน และการใช้สื่อ การสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพธิ์แพ่ง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย แนวทางที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยได้จัดทำโครงการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็ก ปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพธิ์แพ่ง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการ เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย รวมถึงพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ เนื้อหาที่ใช้ในการประชุม ได้แก่ การพัฒนาครูใน การผลิตสื่อและการฝึกปฏิบัติจริง การพัฒนาครูในการใช้สื่อและฝึกปฏิบัติวิธีการใช้สื่อการเรียนรู้และการประเมินผล การใช้สื่อการเรียนรู้แนวทางที่ 2 การดำเนินการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก โดยมอบหมายให้ครู ผู้ดูแลเด็กจัดทำสื่อการเรียนรู้อย่างน้อยคนละ 1 ชิ้น และแนวทางที่ 3 การนิเทศติดตาม และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ โดยผู้นิเทศทำการนิเทศครูผู้ดูแลเด็ก ตามตารางการนิเทศติดตามผลให้คำแนะนำ คำปรึกษา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้

3. ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพธิ์แพ่ง อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ทั้ง 2 วนรอบ พบว่า การใช้แนวทาง ประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็ก มีความเข้าใจในการผลิตและการใช้สื่อเพิ่มขึ้น การดำเนินการผลิตและใช้สื่อ และการนิเทศติดตาม ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ และทักษะในการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถจัดประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการ ผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโพธิ์แพ่ง อำเภออากาศ อำนวย จังหวัดสกลนครใช้แนวทางที่หลากหลาย ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการผลิตและใช้สื่อ การ นิเทศติดตามและการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ จึงทำให้ผลการพัฒนาครูประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่าง สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง-นาโน ควรดำเนินการฝึกทักษะในการผลิตสื่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สื่อมีความคงทน สามารถนำกลับมาใช้ได้ซ้ำ และครูควรใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ตามกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ สามารถใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเข้ยม ควรศึกษาแนวทางการผลิตสื่อที่สามารถสร้างความสนใจให้เด็ก ให้เกิดการใฝ่รู้ ในเรื่องราวที่ต้องศึกษา มีความทันสมัย แปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียนปกติ และมีความคงทน สามารถนำกลับมาใช้ได้ซ้ำ นอกจากนี้ครูควรใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ตามกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ และมีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ หลังการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เสมอ เพื่อเป็นข้อมูลในการสะท้อนผลการผลิตและการใช้สื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแพงใหญ่ ควรศึกษาวิธีการใช้สื่อให้เหมาะสมถูกต้องตามลำดับขั้นตอน เช่น การศึกษาดูงาน การจัดประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กในแต่ละศูนย์ และควรได้รับการนิเทศจากผู้เชี่ยวชาญในการผลิตและใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้บรรลุผลตามที่มุ่งหวังไว้

1.4 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคิม ควรศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตที่สร้างความสนใจ ให้เด็กเกิดการใฝ่รู้ ในเรื่องราวที่ต้องศึกษา ตัวสื่อเองควรมีความทันสมัย แปลกใหม่แตกต่างไปจากการเรียนปกติ มีความสมบูรณ์ แต่ราคาไม่แพง ต้นทุนการผลิตต่ำ คุ่มค่าต่อการใช้งาน มีความคงทน สามารถนำกลับมาใช้ได้ซ้ำ เหมาะสมกับวัย และระดับความยากง่ายของเนื้อหา และครูควรใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ตามกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ สามารถใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือผู้บริหาร ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การจัดให้มีการศึกษาดูงาน การประชุมปฏิบัติการ การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ หรือคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้ ที่มีกรอบอภินิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำในเรื่องการผลิตสื่อการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง และการกระตุ้นให้ครูปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในการพัฒนาการศึกษาในเรื่องอื่นๆ เช่น การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการกับการใช้สื่อต่างๆ การพัฒนาบุคลากรในการผลิตสื่อจากเศษวัสดุ การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนางานวิชาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาการผลิตและการใช้สื่อ โดยในกิจกรรมพัฒนาอื่นๆ ที่หลากหลาย เช่น การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตและใช้สื่อ การสัมมนาทางวิชาการ การจัดกิจกรรมแสดงผลงานด้านการผลิตและใช้สื่อ เพื่อพัฒนากระบวนการผลิตและการใช้สื่อรูปแบบใหม่ๆ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมล เวียสุวรรณ. (2550). แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์, 2550.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2547). นโยบายเมืองไทยแข็งแรง. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). แนวการจัดกิจกรรมเตรียมประสบการณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

องอาจ นัยพัฒน์. (2551). การออกแบบการวิจัย : เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี